

kákban, az ugynevezett „dobcellák”-ban, míg a könnyebb, gyógyítható betegeket és idegbajosokat az emeleten helyezik el. Ezek egy-két évi pihenés után visszanyerik ép elméjüket; a kis Horváth is ezek közé tartozik.

Az egyik önkéntes ép anekdotát mesélt el társainak. Ők is azt hitték, új beteg vagyok, hát bemutatkoztak sorra. Az egyik ötös honvéd, szintén szegedi fiú, bankhivatalnok békében, — rögtön informált is a többiek betegségéről:

— Az ott — mutatott rá titokban egy önkéntes káplárra, — hegedűművész civilben. Tagja az Operának is. A harctéren súlyos idegbajt kapott és miután hazajött, egy nap szolgálatba irták ki. Reggel kezdődött a szolgálata, de csak este ment be a kaszárnnyába. Mikor rapportra vitték, ott — mintha ez a legtermészetesebb dolog lenne — azt jelentette ki, hogy elfelejtette, hogy szolgálatban van.

— Maga ilyen feledékeny ember? — kérdezte a kapitány.

— Nem kérem, nem vagyok feledékeny. A multkor is meghívtak vacsorára és két hét múlva eszembe jutott... Nekem általában minden eszembe jut...

— Látták, hogy nem beszámítható, hát beküldték ide. Most minden éjjel sturmot rendez.

— És neked mi bajod? — kérdeztem tőle.

— Nekem? — kacagott. Aztán a fülemhez hajolt és úgy sugta óvatosan:

— Semmi. Szimuláns vagyok.

Egy másik „kolléga” aztán megsugarta, — szintén titokban — hogy a barátom a kórházba való megérkezése után öt perccel, az ezredorvossal is közölte titokban, hogy nincs semmi baja, csak szimuláns. És kérte, hogy azért ne haragudjon rá. A jó fiúnak tudniillik éppen az a mániája, hogy szimuláns.

Egy önkéntes őrmester — minden vitézségi érme megvan már — súlyos melankóliával került be. Oly nagy az akarathiánya, hogy etetni kell, mert különben nem enne. Meg sem mozdul egész nap, csak ül, ahogy leültetik, vagy fekszik és nem szólalt meg már négy hete.

Egy másik esendesen ül egy sarokban egész nap és szintén nem beszél, csak végtelen egyhangúsággal mondja egész nap:

— Ta—ta—ta—ta—ta...

Gyilkos gépfegyvertűzben zavarodott meg és most is azt hiszi, hogy maga is gépfegyver. Ez a legszálnakramúltóbb beteg az egész kórházban. Mikor már régen künn vagyok az elmebajosok osztályából, akkor is a fülemben cseng ez a megszokott nélküli, végtelen egyhangúsággal kiejtett rövidke kis szó:

— Ta—ta—ta—ta—ta...

Sipos Iván.

Attrakciók napja lesz szombaton és vasárnap az Urániában.

Joe May, Albert Paulig, Marió Bonard és Mia May szerepelnek egy műsoron.

A Délmagyarország telefonjai

Szerkesztőség 305.
Kiadóhivatal 81.

Tíz millió koronába kerülne a vadvizet levezető csatorna.

(Saját tudósítónktól.) Az idén keserves tapasztalatok és tömérdek kár ismét a sürgősen megoldandó várasi kérdések homlokterébe állította a tanyai vadvizek kínos problémáját. Somogyi Szilveszter, polgármester az ügy jelentőségéhez mért buzgósággal és alapossággal foglalkozott azzal, hogy miként lehetne a nagy bajon segíteni és valóságos kis memorandumot készített a folyton tolatkozó vadvizekről. A memorandum első fele a vadvizek geológiájával, földrajzával foglalkozik, sőt azok történelméről sem feledkezik meg. A második rész azzal foglalkozik, hogy miként lehetne a vadvizek kártevését megszüntetni és hogy miibe kerülne ez. Kiemeljük a memorandumnak azt az adatát, hogy a tanyaiak ebben az öket legközvetlenebbül érdeklő kérdésben schasem voltak kaphatók a legkisebb áldozatra sem. És jellemző, hogy a polgármester most is ebben bizik legkevésbé. A memorandumnak második, a közönséget is érdeklő része a következő:

— A lakosság a kártételekhez hozzászokott és csak különösen nedves esztendőkből panaszkodik, amikor földjét egyáltalán nem használhatja. Ez akkor szokott bekövetkezni, amikor nedves ősze és télre jön a nedves tavasz, mind az 1873-ban, 1879-ben, 1881-ben történt és mintahogyan nagyon félni lehet, hogy a folyó évben is úgy lesz. Igen sok medence ugyanis csak az évnék fölös nedvességét képes elraktározni és, ha a következő év szintén nedves, úgy a víz nem fér el a medencében, hanem a gerinceket áthágja, rombol és pusztít.

E vadvizek miként való levezetése tekintetében az uttörő munkát Valkay Imre és Szojka Gusztáv végezték 1882-ben. Terveztük szerint egyes vízvölgyek külön csatornával lettek volna a Tisza árterébe levezetendők. A tervek egyrészét a minisztérium jóvá is hagyta, de mert szerfelett költséges volt, kivételre nem került sor.

— 1882-ben gróf Tisza Lajos e tervek és a hozzácsatolt érdekeltségi kimutatás alapján megkísérelte a társulattá való tömörülést, de különösen a felső birtokokosok mivel sem akartak hozzájárulni a nagy költséghez, így az egész eljárás albbamaradt.

1885-ben az ambiciózus Sass Ede mérnök ismét felkarolta az ügyet és terjedelmes műszaki leírást, pontos ábrázolási tervekkel készítette. E tervek szerint a szentpéteri tótól a Paphalmig kellene egy yhatalmas főcsatornát építeni, párhuzamosan a Tiszával, de attól átlag 8—10 km-rel beljebb. E nagy csatorna a Holttiszába torkolna a Matyér kikerülésével. Hossza körülbelül 60 kilométert tenne ki. Elbe a nagy csatornába minden fent leírt fővízvölgyből 30—60 kilométer hosszú főcsatorna, ezekbe a főcsatornába pedig oldalt számos kiscsatorna torkolna. Ily alapos megoldás mellett is azonban egyes olyan felsőbb víztartályok, amelyek magasabb burkokkal vannak körülvéve, továbbra is megmaradnának. Valamint rendezetlen maradna a Nádas-tó közvetlen környezete is, hanem ez utóbbi vizét egy külön nagycsatorna vinné a Tiszába.

Hogy milyen terjedelmű volna ez a munka, fogalmat alkothatunk róla az által, hogy tudjuk, hogy ezek a fő- és mellécsatornák összes hossza megközelíti az 1000 kilométert. 55 országúti, 432 dűlőúti hid, 255 fazsilip kellett volna hozzá 1885-ben, azóta természetesen még sokkal több. Igen nagy terjedelmű kisajátítás (szak és mellécsatornáknál 363 hektár) járna e munkák sorában. A részlettervek nem készültek el, így csak nagy általánosságban számították ki, hogy az összes építési költség 1885-ben 4.619

ezer 094 korona lett volna, *ami pedig körülbelül négyszer annyi, tehát 10 millió koronát meghaladó összegbe kerülne.* 1885. évbéli számítás szerint a létesítés minden hold földet 22 korona költséggel teihelt volna, míg a fenttartás aránylag nem sok, holdankint 2 koronát tett volna ki. A mai árak szerint a szakértők is négyszeres összegre teszik, tehát a beruházás 44, az évi fenttartás 8 koronát tenne ki holdankint. *Azt hiszem, ma még kevésbé lehet ennek megnyerni az érdekelteket többségét.*

Remélhetünk-e ilyen nagy beruházást az államtól a közel jövőben? Alig hiszem, hiszen a földművelésügyi kormány kijelentése szerint a belvizek levezetése nem képez ez idő szerint állami feladatot.

Nincs más mód, mint a magunk erejétől, különösen a sövényházi ármentesítő és az algyői társulatok útján részletekben megoldani a kérdést. Vizterületünk a felsoroltak között úgy északdéli, mint nyugatkeleti irányban a legmélyebben fekszik. A felhértói vízvölgy vizét a kitisztítandó felhértói csatorna tovább is képes lesz levinni a Matyérba és ha még egy szivattyútelepet építünk a Holttiszára medréhez, a már meglévővel együtt képes lesz a vízszint oly alacsonyan tartani, hogy a sok beömlés dacára legalább azokat a földeket állandóan meg bírják menteni, melyek ma a feketéken nagy veszélyben vannak. Az algyői társulat hivatásának megfelelően a Nádas-tó vizét nem elzárni, hanem a Dóci-tóba, illetve a Tiszába vezetni igyekezik, esetleg átmenéssel, sok szegény ember földjét menti meg a tavaszi vizektől. Van rá mód, hogy az érdekeltségi körbe ez aránylag nem nagy völgyeletből a szegedi felsőtanyai, a kistelek-csengelei lakosokat bevonatja. Ezeket a kisebb költségeket talán meggyőznék azok a földek.

Alsótanyán a már meglévő csatornát gondosabb fenttartása, a Holttiszára kiadósabb szivattyúzása lehetővé tenné, hogy a paphalmi és madarásztói csatornába több víz levezetessék. Az alsóbb helyek egy részét, — akár az utak árcai részén is — a Mattyal lehetne közvetlenül összekötni. Csak Csengele északnyugati része az, amelyen részletekkel ezideig való tudomásom szerint nem lehet segíteni.

Még valamit tudni kell e kérdésben. Azok a vizek, melyek Keckskemén—Csongrádtól lefelé a keckskeméti—jankováczi fővízválasztó vonaltól délkelet felé, vagyis mindkét irányból mifelénk húzódnak, miután mintegy 40 m-rel magasabb helyről erednek, mint Szeged területe fekszik, jórésztben a mi területünkön át ömlenek be a Tiszába. Ez a lefelé húzódás nemcsak a föld színe felett történik, — bár a víz legnagyobb része ott ömlik lefelé, — hanem, miután a homokos agyagtölaj felett tisztá homoktalaj van, néhány méter magasságban és a homok laza összeköttetésénél fogva a vizet könnyen átérsezi, a vízfolyás a magasabb helyekről a homok alatt is folyton történik. A csatornázás tehát a vadvizek által okozott károkon csak enyhít, de végleg megszüntetni nem képes.

**Lengyel mezőkön,
tábortűz mellett...**

GYÓNI GEZA
przemysł versel.
Ára 1 kor. 20 f.

Kapható: **VARNAV L.**
könyvkereskedésben.